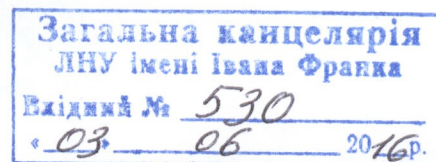

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Сімашової Анастасії Іванівни
„Мас-медіа в контексті глобалізаційних процесів”, представлену до
захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних
комунікацій
за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики

Сучасний світ живе в умовах глобалізації – новій парадигмі функціонування суспільства. Це складне й неоднозначне явище в полі зору науковців з 80-х рр. ХХ ст. Вивчаються причини, рух, особливості й наслідки глобалізації. Відтак, існує багато дефініцій цього феномена. Серед різних наукових теорій є визначення глобалізації як процесу поширення західної моделі розвитку по всій планеті. Важливу роль у процесі глобалізації відіграють медіа, які, з одного боку, є інструментом її розвитку, а з іншого, самі піддаються значному впливу різних факторів глобалізації. Саме на таке розуміння глобалізації орієнтується Анастасія Сімашова (підрозділ 1.1) у своїй науковій розвідці.

Отже, актуальність дисертаційної роботи, виконаної в межах науково-дослідних тем факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка «Ефірне мовлення у вимірах синергетичної сутності: теоретичні засади і практика» та «Аксіосфера сучасної світової публіцистики», не викликає жодних сумнівів, оскільки вивчення досвіду європейських країн розбудови власної системи ЗМІ, збереження національних традицій журналістики є важливим завданням для України. У цьому аспекті Італія, яка однією з перших країн Європи створила свою систему громадського і приватного телебачення й репрезентує світову країну «телевізійну», постає для України цікавим і прийнятним зразком формування та функціонування інформаційного простору.

Дисертація Анастасії Сімашової логічно структурована згідно з метою та завданнями. Чітко прописані об'єкт та предмет дослідження. Вдало підібрані методи дослідження. Опрацьована достатня кількість наукових джерел.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження» авторка розглядає глобалізацію мас-медіа як складний процес перетворення різних видів ЗМК на всіх рівнях масовокомунікаційної діяльності – збору, опрацювання інформації та поширення інформаційного продукту – комплексно, з урахуванням економічних та технологічних причин перетворень. Саме вони, як слушно вважає Анастасія Сімашова, є ключовими в розумінні наслідків глобального зближення культур, світоглядів, національних ідентичностей. Відтак вивчення та прогнозування можливих сценаріїв розвитку дає змогу вчасно реагувати на нові виклики епохи.

Запорукою досягнення поставленої мети стало переконання дисертантки вивчати глобалізацію мас-медіа з урахуванням трьох рівнів її існування: економічного, технологічного та змістового. Основними процесами, які відбуваються на цих рівнях, наразі є внутрішньомедійна конкуренція, вертикальна та горизонтальна концентрація, диджиталізіція технологічного процесу збору, опрацювання та поширення інформації, конвергенція різних видів ЗМК, фрагментація аудиторії, комерціалізація контентного наповнення, уніфікація змісту.

У другому розділі на прикладі суспільна ТРК Італії RAI простежено зародження, основні етапи та особливості еволюції суспільного телебачення Італії.

Виграшним, на нашу думку, є структурування цього розділу в такій послідовності: Детермінація суспільного телебачення Італії в історичній ретроспективі (1954-1990 рр.), Телебачення RAI та італійська політика:

вulgаризація концепції суспільного мовника, Інформаційна служба новин громадського мовлення TG1 в умовах політичного тиску, Суспільне телебачення RAI у структурі двополярного телепростору (2002-2015 рр.)

Дисертантка переконливо доводить, що на початковому етапі були закладені головні ознаки майбутнього телепростору Італії: монополія громадської ТРК, тісний зв'язок із політичною владою, змішане фінансування, прибутковість в основі бізнес-моделі. У роботі акцентується увага на тому, що для італійського телебачення в тематичному та культурно-естетичному аспектах, була характерною орієнтація на досвід американських телевізійників.

Саме поява перших регіональних приватних телестанцій наприкінці 1980-х рр., вважає пані Анастасія, сприяла трансформації громадської думки. Втягнення ЗМІ в політичні процеси спричинило політизацію мас-медіа, виникнення в журналістському середовищі поляризованого плюралізму.

Важливою складовою рецензованої роботи є висвітлення процесу радикалізації відносини італійської журналістики з владою на початку нового тисячоліття. Як слушно наголошує дисертантка, період з 2000 до 2009 р. став найвищим виявом політизації журналістики, що спричинило поширення політичної комунікації й призвело до кризи багатьох функцій власне журналістської діяльності в Італії.

Станом на 2015 р., переконливо доводить Анастасія Сімашова, громадська служба мовлення Італії RAI перебуває у складному становищі. Втративши свої природні функції інформування та формування громадської думки, під тиском вільного медіаринку, трансформувались у цілком комерційну структуру, суспільне мовлення Італії RAI стоїть на порозі докорінних змін в умовах нових глобалізаційних викликів.

У третьому розділі пані Сімашова докладно аналізує приватне телебачення Італії з часів появи перших комерційних телеканалів у 1974 р. і до 2002 р. й переконливо доходить висновку: цей сегмент медіа-системи країни характеризується монополістичною структурою. Ми бачимо, що вся історія комерційного телебачення Італії тісно переплітається з історією діяльності Берлусконі як прем'єр-міністра, незмінного політичного лідера. Функціонування телеканалів здійснювалося під безпосереднім впливом однієї людини. Внаслідок чого виникло явище медіатизації політики.

У четвертому розділі зосереджено увагу на конвергенції медійних технологій в сучасній італійській пресі, що дозволило визначити основні тенденції розвитку друкованих видань Італії в умовах технологічного прогресу й трансформації соціально-економічної системи. Такий підхід дав можливість вказати причини недостатнього розвитку громадянської журналістики, які дисертантка пов'язує з чинним законодавством Італії.

Переконливе враження справляє джерельна база, яка охоплює хронологічний період з 1954 по 2015 рр. та налічує близько 200 найбільш рейтингових телевізійних програм, 5 телевізійних каналів суспільного та 7 каналів приватного телебачення Італії; 10 Інтернет-видань, 2 друковані газети та 1 радіостанцію, до аналізу залучені результати вимірювань аудиторії телеканалів Auditel, друкованих видань – Ads та Audipress, радіостанцій – Radio Monitor, Інтернет-видань – Audiweb, ринку реклами – Nielsen.

Слід звернути увагу, що частину першоджерел пані Анастасія знайшла й опрацювала у закордонних бібліотеках.

Усе це дало змогу Анастасії Сімашові у рамках комплексного, системного, наукового вивчення мас-медіа Італії в контексті глобалізаційних процесів вперше

- розглянуто в межах однієї роботи всі види італійських мас-медіа - телебачення, радіомовлення, друковану пресу, електронні видання періоду кінця ХХ - початку ХХІ століття;

- скомбіновано різні масштаби аналізу: глобалізаційне явище-окрема ме-діагрупа-когорта ЗМІ за певними ознаками;

- введено в науковий обіг нові або маловідомі факти з історії італійських мас-медіа; назви газет, електронних видань, радіостанцій, телевізійних каналів, передач громадського і приватного телебачення Італії; імена журналістів, які відіграли важливу роль в історії та розвитку італійської журналістики; наукові праці визначних італійських медіакритиків та медіадослідників;

- виявлено інноваційні приклади конвергентних моделей ЗМІ;

Водночас у процесі рецензування виникло кілька запитань та зауважень, які носять дискусійний характер, або потребують уточнення під час публічного захисту:

1. Не зовсім зрозуміло, як співвідносить дисертантка поняття безкоштовне телебачення, суспільне телебачення, громадське телебачення та використовує такий термін як концентрований телеринок (підрозділ 2.2, 2.3).

2. Хотілося б більш докладніше почути, які саме моделі ЗМІ Італії є найбільш прийнятними для України.

3. У роботі подекуди превалює описовість, яка ускладнює прозорість отриманих результатів (підрозділ 2.2).

4. Посилаючись на ті чи інші рейтинги, використовуючи елементи статистики, дисертантка не завжди називає джерела їх походження та оформлює посилання.

Беззаперечно, що ці зауваги не впливають на наукову значущість та цінність отриманих результатів, а лише підтверджують нашу думку про творчий характер та неординарність представленої наукової розвідки і жодним чином не применшують ваги дисертації та наукових здібностей дисертантки.

Автореферат та опубліковані статті повністю відтворюють основні положення роботи.

Відтак новизна концепцій та ідеї, високий теоретичний рівень осмислення матеріалу, висновки, які мають не лише теоретичне, а й практичне значення, дозволяють визнати дисертацію як оригінальну, завершену наукову працю.

За змістом, метою та завданнями, аналізом наукового матеріалу, отриманими результатами та висновками кандидатська дисертація А. І. Сімашової «Мас-медіа Італії в контексті глобалізаційних процесів», повністю відповідає вимогам п. 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 року № 423 (зі змінами), які висуваються до кандидатських дисертацій від 24 липня 2013 року № 567. Відповідно, А. І. Сімашова заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Офіційний опонент

кандидат наук із соціальних комунікацій,
ст. викладач кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету

Дудченко Л. М.

Підпис кандидата наук із соціальних комунікацій Дудченко Л. М.

ПІДТВЕРДЖУЮ

Вчений секретар Сумського державного
університету

доц. Рубан А. І.

Підпис Рубана А. І. засвідчую
Начальник ВКФ Киричів В. М.